

Til BLD

v/Truls Knudsen

Askim 22.01.15

Delta Voksenopplæring

Postboks 194

1801 Askim

HØRINGSUTTALELSE OM FORSLAG TIL ENDRING I STATSBERGERLOVEN – KRAV OM AT SØKERE MELLOM 18 OG 67 ÅR SKAL BEHERSKE ET MINIMUM AV NORSK MUNTLLIG OG BESTÅ TEST I SAMFUNNSKUNNSKAP.

Departementet foreslår at det innføres et vilkår om at personer som søker statsborgerskap må ha bestått den obligatoriske avsluttende prøven i samfunnskunnskap etter introduksjonsloven. Prøven må bestås på norsk.

Delta Voksenopplæring er et voksenopplæringscenter som ble opprettet i 1991. Siden den gang har vi gitt opplæring i norsk og samfunnskunnskap til flere tusen innvandrere, asylanter og flyktninger. Vi har lang erfaring med opplæring i norsk og samfunnskunnskap til innvandrere, asylsøkere og flyktninger. Vi har derfor klare synspunkter på forslaget om endringene i statsborgerloven.

Vi er helt enige i at det er viktig at de som bosetter seg i landet behersker et minimum av norsk muntlig og har grunnleggende kunnskaper om det norske samfunnet. Vi er også enige i at innvandrerne har et ansvar for å lære språket og lære det norske samfunnet å kjenne. Likeledes er vi enige i at kjennskap til språket og samfunnet er en viktig forutsetning for deltakelse i samfunnet.

Pedagogisk personale ved Delta voksenopplæring finner det allikevel problematisk at kunnskap målt ved en bestått prøve skal være et avgjørende kriterium for å få norsk statsborgerskap. Å inneha et statsborgerskap ser vi på som en grunnleggende menneskerettighet. Det har store konsekvenser for et menneske ikke å ha et statsborgerskap. Mange som søker om norsk statsborgerskap har fått innvilget opphold i Norge fordi utlendingsmyndighetene har avklart at disse menneskene trenger

humanitær eller politisk beskyttelse. Det betyr at det norske samfunn har funnet at det er tungtveiende grunner for at disse menneskene får bosettingstillatelse i Norge. De starter sine nye liv her og gjennomfører obligatorisk opplæring. Men et antall av disse har så dårlige forutsetninger for læring at de aldri vil kunne klare å bestå en samfunnskunnskapsprøve på norsk. Konsekvensen for dem og deres familier dersom forslaget blir vedtatt, er at de vil måtte leve sine liv uten et statsborgerskap med alle de begrensinger det innebærer. Innad i en familie med bakgrunn i en annen kultur, vil det kunne være noen familiemedlemmer som har statsborgerskap og andre ikke; og ofte vil det være kvinnene som har minst skolegang fra hjemlandet, og som dermed ikke vil få statsborgerskap. Dette er lite heldig i et likestillingsperspektiv.

Bestått test i samfunnskunnskap som vilkår for innvilgelse av norsk statsborgerskap

I høringsforslaget står følgende å lese: «Å avlegge prøven på norsk slik den i dag foreligger, forutsetter et nivå i norsk skriftlig tilsvarende B1 i rammeverket, og det vil være aktuelt å revidere prøven slik at den ikke stiller for strenge krav til norskkunnskaper. Innholdet i prøven vil antakeligvis også måtte redigeres noe, for å tilpasses innvandrere som har bodd i Norge i flere år.»

Angående dette punktet, har vi ved Delta voksenopplæring flere betenkeligheter:

1. Hvilket nivå tenker en er et rimelig skriftlig nivå for å kunne klare å bestå prøven? B1 nivået er et ganske avansert nivå, og vi har erfart at det er ytterst få av våre deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn fra hjemland som klarer å oppnå dette kompetansenivået selv om de tar ut hele timekvoten sin på 3000 timer. For å ivareta deltakere med liten eller ingen skolegang fra hjemland, legger departementet vekt på individuelt tilrettelagt undervisning. Slik undervisningen organiseres i dag, er den allerede i stor grad individuelt tilrettelagt. Det løser allikevel ikke problemet med å klare å få alle deltakere til å oppnå minimum A2 nivået skriftlig. Det må i denne sammenheng også bemerkes at det kan være et betydelig antall etnisk norske borgere som ikke ville klare en prøve som krever et skriftlig nivå på B1. Det kommer ikke fram av høringsforslaget hvilket nivå departementet ville mene var rimelig.
2. Departementet foreslår at det skal være rimelige unntaksbestemmelser fra både kravet om å bestå en test i samfunnskunnskap og å beherske et minimum av norsk muntlig. Hva er rimelige unntaksbestemmelser? Dette er vesentlig å ha avklart for i det hele tatt å kunne ta stilling til forslaget.
3. Videre peker departementet på at god opplæring forutsetter kompetente lærere som underviser på et språk som deltakeren forstår. Men dette er en stor utfordring. For det første hva definerer en kompetent lærer i denne sammenhengen? Skal det innføres formelle kompetansekrav? I dag er situasjonen den at skolene sliter med i det hele tatt å finne aktuelle lærekrefter i de ulike språkene. For det andre er det særdeles vanskelig for en skoleleder å kvalitetssikre undervisning som foregår på et språk skolelederen ikke forstår. Dessuten er det ingen garanti for at deltakere som har fått god undervisning på eget morsmål klarer å dokumentere den kunnskapen de har fått på **norsk**.
4. I forslaget om endring i statsborgerloven foreslår departementet at prøvene kan tas når kommunene finner det hensiktsmessig gjennom hele året, og departementet hevder at det vil være naturlig å gjennomføre prøven så raskt som mulig etter at opplæring i 50 timer samfunnskunnskap er gjennomført. Men her ligger det en stor pedagogisk utfordring. Det er ønskelig at innvandrere og flyktninger får opplæring i samfunnskunnskap på et språk de

forstår godt tidlig i opplæringsløpet. Og så skal de ta prøven på norsk så snart som mulig etter opplæringen på eget språk. Dette er rett og slett ikke gjennomførbart. De vil ikke være i stand til å kunne ta prøven på norsk før i slutten av opplæringsløpet. Hvilket norsknivå en vil legge en eventuell samfunnskunnskapsprøve på, vil få betydning for hvor lang tid det vil ta før deltakeren vil ha det nødvendige språknivået for å kunne ta prøven. B1 nivået er et betydelig høyere språklig nivå enn A2, og vil derfor fordre et langt opplæringsløp for mange hvis de i det hele tatt skal være i stand til å bestå prøven. Dette er noe som igjen vil bety at det vil ta betydelig lengre tid å få deltakerne ut i arbeid.

5. Vi finner det urimelig at lovforslaget dersom det blir vedtatt, skal ha tilbakevirkende kraft. Det vil være mange av de kommende søkerne om statsborgerskap som for lengst har fullført opplæringen de har hatt rett og plikt til. Disse personene har innfridd den plikten de ble pålagt og gjort kjent med på vedtakstidspunktet. At de så i etterkant skal bli pålagt en ny plikt oppleves rett og slett ikke som «fair play». Dersom lovforslaget gjennomføres, bør det gjennomføres for personer som får lovlig opphold i landet etter at loven er vedtatt. De vil i så fall kjenne dette kriteriet for innvilgelse av opphold helt fra søkertidspunktet.

Krav om å beherske et minimum av norsk muntlig som vilkår for innvilgelse av norsk statsborgerskap

«Departementet foreslår at vilkåret om å dokumentere et minimum av ferdigheter i norsk muntlig ansees oppfylt ved at søkerne har gjennomført avsluttende prøve i norsk muntlig med resultat A2 eller bedre.»

Ved vårt voksenopplæringsssenter har vi erfart at det store flertallet av våre deltakere klarer å bestå prøve på A2 nivået i muntlig norsk. Det er kun deltakere med helt spesielle vansker som ikke klarer det. Disse ville sannsynligvis komme inn under rimelige unntaksbestemmelser. Men det virker underlig at norskkravet som vilkår for innvilgelse av norsk statsborgerskap vil bli **lavere** enn vilkåret til å bestå samfunnskunnskapsprøven. For å bestå samfunnskunnskapsprøven kreves det et skriftlig nivå som foreløpig ikke er fastsatt. Men vi ser jo at for i det hele tatt å kunne lage en slik prøve, må kravet til skriftlig nivå være minimum A2 nivået. Temaene i samfunnskunnskapen ligger på et høyt akademisk nivå, og er svært vanskelig å omtale på så lavt nivå som A2. Dette bør departementet se nærmere på, for dette synes ulogisk sett med et pedagogisk øye.

Konklusjon:

Det pedagogiske personalet støtter ikke forslaget om at det skal være et krav for innvilgelse av norsk statsborgerskap at søkere mellom 18 og 67 år skal beherske et minimum av norsk muntlig og bestå en test i samfunnskunnskap. Vi støtter at det skal settes klare og tydelige krav til innvandrere til Norge om god beherskelse av norsk og norske samfunnsforhold, men vi støtter ikke at dette kravet knyttes til innvilgelse av statsborgerskap. Vi mener at disse kravene ikke er i overensstemmelse med generelle menneskerettigheter. Vi er positive til at kravene framsettes, men med andre konsekvenser enn ikke å få innvilget et statsborgerskap. Mange erfarer allerede i dag at de er utestengt både fra arbeidsliv og videre utdanning dersom de ikke kan dokumentere nødvendige norskkunnskaper. Det er denne typen konsekvenser som må tydeliggjøres gjennom god informasjon og veiledning i forbindelse med innvilgelse av opphold og oppstart av obligatorisk opplæring. Vi mener at det må utredes andre muligheter for sanksjoner for personer

som ikke oppfyller kravene om et minimum av norskkunnskaper og kunnskap om det norske samfunnet.

Askim, 22.01.2015

For de pedagogisk ansatte v/delta Voksenopplæring

deltaGRUPPEN
VOKSENOPPLÆRING

Aud Aastorp

rektor

Mobil: (+47) 908 40 051

Tlf: (+47) 06981

www.deltagruppen.no